

«lodo que deja una inundación, cieno» (Cor., *Voc. Aran.*, s. v.), si bé també hi reconeixen com a bona la definició «aguazal» (i més com més es va cap a la baixa Vall d'Aran); i a tots sis pobles de Cardós i Vall Ferrera, tot usant *estany* per a les grans cubetes d'aigua estancada, els informants foren unànimes (1932-4) a afirmar que *llac* vol dir 'llot'.⁴

En direcció al Sudoest, l'extensió no és més curta: en el Camp de Tarragona, «llot que deixa la riuada en retirar-se dels camps inundats» (DAG.) i, localitzat a la Selva del Camp, «herba que es fa dins les basses i viviers» (ibid.), cosa gairebé indiscernible d'aquella: ja se sap que el cast. *limo* i els seus germans romànics s'apliquen a una i altra.⁵ *Llac* per 'llot' a l'aiguabarreig Segre-Cinca (Massalcoreig, 1935); a l'Ebre *lák* «el fang o llot del fons del riu» (Benifallet, 1923), i en el mateix viatge Ebre avall descrivia el meu pare «terres fangoses a la vora dreta, a Xerta, a causa del *llac del riu*» en el seu memoràndum de preparació literària; més enllà, encara, acostant-nos a Val, constatava un meu informant que «les séquies tenen un *lák* que fa pudor» (Torreblanca, 1961). D'aquí, substàncies vegetals o animals: «tél de la llet» en el Maestrat (Cintorres, *AlcM*, § 6); a les Serres de Prades, una ranunculàcia de consistència fèl·lida (Masclanís, *Pl.*, 140); i fins a la punta NO. del nostre domini, car en els grans boscos de la Vall de Bof, prevenint-me d'una substància relliscosa, m'avisaven «lo *llac* del pi és *llis* i si hi pose 'l peu s'*esllisarà*» (1972): la posició en aquells rostos no era a propòsit per a gaires aclariments, però afegiren que era una cosa que eixia de dins de l'arbre, no sé si la saba dels troncs tallats més amunt o una resina o trementina segregada per aquelles coníferes.

Tot plegat substàncies apegaloses com el llot. ¿Tenim aquí un homònim d'origen no llatí? Si ens objecten que la documentació té ben poca antiguitat per a un mot de tan vella nissaga —com sigui que no el trobem més que des de fonts del S. XIX—⁶ és conclouent la rèplica que en coses tan humils i tan estranyes a l'atmosfera literària de la llengua, no és raonable demanar informació antiga, i la vastitud de la documentació geogràfica ho supleix de sobres. Reforçada encara pels importants derivats que aplego més avall.

El suggeriment pre-romà és basaria en una sèrie de parònims de sentit i forma pròxims. Vegeu en particular els grups estudiats en els articles del DCEC/DECH: LÈGAMO, LIRIA; fins i tot si deixem ben a part LEGAÑA < *lagaña*, aprovant la pista ben divergent que hi deixo marcada (sense nexes semàntic llavors, a desgrat de les reserves a què es prestarien les lín. 623a44-57, b1-6, 624a31-36 i la nota 4, DECH).

Extracto de l'article *légamo*: «es probable el parentesco con el fr. *lie* 'heces', oc. *ligo* id., alt-it. *lidga*, *ledga* etc. 'légamo' de un radical alternante LÈG-/LĪG-, 'capa, depósito', 'heces, légamo', conservado en la primera forma en celta insular y muy extendido en indoeuropeo». D'altra banda basc *lekeda* «suciedad que se forma en la superficie de las aguas estancadas», «humor viscoso del limaco, caracol, gusanos», «cola de pegar objetos», «goma» (amb *lekedatu* «apegar, enco-

lar»), al costat del qual es pot posar el grup de lomb. *leda*, Vènet *lea* 'pòsit fangós de l'aigua', i formes grisonnes *gliet*, *glitta* 'fangar', 'crosta bruta del formatge', que hom interpreta com a *LEGITA, i havent-hi *ledga/lidga* «fanghiglia» a Monferrato, Reggio, Parma i Modena, es pot conjecturar una metàtesi *LETIGA que explicaria el cast. ant. *lidia* («viscosa cosa plena de *lidia*», c. 1400) i que sobreviu com a *liria* «materia viscosa del muérdago para cazar pájaros» a Andalusia, port. minhoto *liria* 'mares del vi'.

S'hi pot replicar que una alternança LEG-/LĪG- no correspon al sistema indoeuropeu, passat que admetéssim que el primer alternant és LÈG- i que no és tant una alternança indoeuropea com una divergència entre dialectes diversos dins el cèltic continental, com a representació del diftong EI etimològic: això és un fet sovint constatat. Però les bases cèltiques en què coincideixen bastant Pokorny i Wartburg (*FEW* v, 316a 54ss.; Pok., *IEW*, 658-9) tiren per la banda de l'arrel indoeur. LEGH- 'jeure' (germ. *legen* etc.) i no hi ha pont possible entre LE- i LEI- dins el conjunt normal en indoeuropeu.

D'altra banda fóra imprudent descartar sense molt d'examen l'altra arrel indoeur. LEG- 'degotar, traspuar, desfer-se', també amb representació cèltica: irl. ant. *legaim* 'em dissolc, em fonc', ky. *lraith*, bretó *leiz* 'humit', ky. *dad-leithio* 'fondre's' (Pok., *IEW*, 657.27, 657.29), com sigui que les nocions generals de 'humitat' i 'neu fundent' no són gens lluny de les de 'llots', 'fangueig' (en germànic la mateixa arrel ha donat el tipus escandinau *læker*, que val 'bassal, fofja' i 'xaragall', 657.40): ¿doncs un LÈG- en grau prolongat d'on È/i/Ā en llenguatges diferents dins l'indoeuropeu occidental? No comptem, doncs, amb bases gens fermes, car això resta massa hipotètic; d'altra banda no és clar que les formes cèltiques com ky. *llaid* puguin correspondre al tipus LEGITA postulat pel romànic: almenys els citats ky. *lraith* i bret. *leiz* suposarien *LEKTO- segons Pokorny, per més que aquest no s'expliqui sobre el bret. *lechit* «vase, lie», deixant-nos així una porta oberta.

En conjunt semblaria més prudent accontentar-nos, almenys per ara, amb la suposició que el ll. LACUS vagi passar de 'aigua de bassal' a 'llot', i que hi vagi contribuir la brutor extrema del cup de most i dels troncs del trull: recordem com el joglar del *Cid* es mofa dels covards i traïdors Carrions quan surten sollats i enllacats per haver-se amagat sota la *viga lagar*. Jud (p. 57) cridava ja l'atenció sobre l'angevi *lā* fem., provinent de *laie*, «vase, limon, que dépose la Loire», i sobre un fr. ant. *laie* que God. testifica amb la definició «fiente des bêtes noire»: semànticament, doncs, no es manca de base i bastaria una feminització *LACA per LACUS;⁷ car, per més que hi hagi *laco* «flaque d'eau» en oc. mod., i alguna forma dialectal alemanya,⁸ que semblen postular la base *LACCA, els fets examinats més amunt en relació amb el gr. *λάκκος* ens permetrien sortir del pas.

Tanmateix no hi ha dubte que les variants sufixals del cast. *légamo* deixen la impressió neta d'una roma-